СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 193. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 15-го вересня 1942.
No. 193. Jersey City, N. J., Tuesday, September 15, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

ЗРІСТ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ

ЕСБЕРІ ПАРК. — Голова поборових бюр, ген. Герші, на конвенції Американського Легіону, що відбувалася минулої неділі в Есбері Парку, Н. Дж., заявив, що батьки родин, себто жонаті чоловіки з дітьми мусять готуватись наступного року йти до армії. Для Америки потрібно дуже великої армії, десять до тринацять міліонів вояків, говорив ген. Герші. А ясним є, що того числа годі дістати зпоміж нежонатих чоловіків, яктеж зпоміж жонатих, але бездітних. Мусять йти жонаті з дітьми. Ген. Герші також говорив, що конгрес мусить чимскорше ухвалити закон, на основі якого можна булоб брати до війська і 18 та 19-літних хлопців. Ми не можемо робити перерви в війні, аж доки наші хлопці не підростуть, говорив ген. Герші. Вкінці він висказував свою думку, що робучий тиждень мусить бути піднесений. Працю осіб, що йдуть до армії, мусять розділити поміж себе і виконати ті, що залишаться в цивільнім житті. А в тій цили наш теперішний короткий робучий тиждень мусить бути продовжений, говорив ген. Герші.

ЗАСТАНОВА В КОНҐРЕСІ.

ВАШИНГТОН. — В конґресових колах починають застановлятись над тим, чи не треба вже в найкоротшому часі запровадити закон, на основі якого можна булоб „приморозити" робітників до тих місць по фабриках, на котрих вони вже нині працюють. Частинно таке зарядження вже впровадив голова комісії робучої сили, Пол МекНот, в 12 західних стейтах. Плинкість робітників, а також відхід великого числа робітників до армії, впроваджує в воєнний промисл певні замішання, які можна реґулювати лише при помочи стислої контролі працюючих людей. В конґресових колах є такої думки, що заки конґрес візьметься до ухвали, щоб 18 і 19-літні хлопці йшли до війська, треба упорядкувати тут пекучу справу.

ЖІНКИ МЕХАНІКИ ПРИ ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК. — Перший раз за свойого 141-літнього існування бруклинські будівельні доки, (нейві ярдс), почали принимати на працю женок-механіків. Вони наперед подали оголошення в газетах, що потрібно їм жінок-механіків. На те оголошення зголосилось 20,000 жінок. Дотепер переслухано з них 6,000 і половину принято на працю. Але вони ставлять їх до праці повільно, не всіх нараз. Покищо поставлено на працю 200. Серед того числа є багато жінок з університетським образуванням, або з кількома роками каледжу. Заряд доків про жінок, що вже станули на працю, висказувався якнайкраще.

ПОРАДИ ДЛЯ ДОМОВЛАСНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія звелів створити комітет знавців, котрий буде давати поради для малих домовласників, себто тих, що мають одно, або дво-фамілійні доми, як поступати, щоб приспособити найкраще свій дім до нових опалових ограничень. Колиб треба було тим знавцям поїхати на місце, все оглянути і написати звіт, то це домовласника буде коштувати не більше як десять долярів.

ПЕРЕСТОРОГА ТИМ, ЩО ЗАКЛАДАЮТЬСЯ НА КОНІ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія поставив перед мікрофон нюйорського радія одного малого хлопця, Джорджа, щоб той розказав, як його батько „гемблює" на коні і тратить гроші, потрібні для удержання родини. Водночас Ля Ґвардія закликав інших хлопців, котрих батьки також може в той спосіб витрачають гроші, щоб приходили до нього зо скаргою, а він їм поможе зарадити лихови.

ДЕРЖАВНИЙ ЗАМАХ У НІКАРАҐУІ.

МАНУҐУА. — Державна поліція арештувала 13 осіб, серед них декілька бувших високих урядників, котрим закинено приготування для про-фашистівського перевороту в краю. Поліція дістала докази, що деякі особи діставали гроші від фашистівських і націстичних кол в ціли скинення теперішнього уряду, Нікараґуи, прихильного для Америки, а наставлення нового, прихильного для Держав Осі.

НОВИЙ ПІДСТУП НІМЦІВ.

НЮ ЙОРК. — Нідерляндське бюро інформацій подало до відома, що німецька влада тепер взялась до іншого способу, щоб наклонити світ до замирення. Вона дозволила своїм „квіслінгам" по чужих краях, зокрема в Бельгії і Нідерляндах, щоб вони писали критичні завваги на адресу Німеччини. Згадані „квіслінґи" почали писати, що не годяться з думкою деяких німецьких політиків, начеб Бельгія і Нідерлянди мали належати до Німеччини. Вони повинні мати повну самостійність, кажуть вони. Згадане бюро інформацій говорить, що інших людей за подібні висказі відразу покараноб смертю. А „квіслінгів" не то, що ніхто не карає, але навіть не попрікає. Тою споводною „свободою", каже те бюро, німці хочуть зробити враження, начеб замирення, яке вони хочуть осягнути, мало бути оперте на справедливости.

Конґрес Дасть Президентови Всі Права для Боротьби з Інфляцією

ВАШИНҐТОН. — Конґресові провідники однозгідно висказались, що до першого жовтня цього року ухвалять всі права, потрібні для президента в його боротьбі з інфляцією. В тій справі президент моґтиме робити, що сам уважатиме за відповідне. В конґресових колах над тою справою ще далі йдуть позакулісові тертя. Фармерський бльок далі виявляє великий натиск, щоб не накладати твердих цін на фармерські продукти, нижче як 110% так званого „париті". Зате фармерський бльок згодився на наложення твердих цін на працю. Ті внутрішні конґресові тертя доводять до того, що конґрес дасть повновласть президентови і той буде робити те, що уважатиме за відповідне.

ПРОДУКЦІЯ ЗБІЛЬШИЛАСЬ НА 350%

КЕМДЕН, Н. ДЖ. — Голова ради воєнної продукції, Доналд Нелсон, в промові до робітників Ар Сі Ей-Віктор заявив, що воєнна продукція Америки від нападу на Перл Гарбор збільшилась на 350%. Але, хоч це є дуже великий успіх, проте це не вистарчає і його ще треба далі підносити, щоб поставити цю війну на виразний шлях, котрий допровадив би до певної перемоги.

НАЦІСТИЧНІ СТРАТОФЕРИЧНІ ЛІТАКИ

ВАШИНҐТОН. — Летунські кола Америки говорять, що нові стратосферичні німецькі літаки, котрі нині будує Німеччина, щоб їх вже в короткому часі пустити в бій, не лякають американських літаків. Ті німецькі стратосферичні літаки можуть летіти дуже високо, бо на 40,000 стіп, як теж вони будуть робити далеку і скору подорож. Але, щоб заатакувати противника, вони мусять спускатись вділ, а тоді вони натраплять на американські літаки, котрі є знаменитової якости. Американські бомбовики, зокрема літаючі фортеці, це щось таке, що німці не можуть собі з тим дати ради. Вони мусітимуть придумати щось далеко краще, ніж те, що нині мають, аби запобігти американським літаючим фортецям. Проте летунські кола є тако думки, що ті нові німецькі літаки пробуватимуть своїми поновними масовими налетами на Британію знищити її промисл і летунські майдани, бо Британія стає дійсно дуже небезпечною випадовою брамою для Німеччини і дійсно загрожує Німеччині знищенням.

Віші Заставляє Робітників Помагати Націстам

ВІШІ. — Офіціяльний журнал оголошує закон про заведення примусової праці для мужчин у віці від 18. до 50. року життя й для жінок від 20. до 35. року. Всі такі особи мають мати заняття, яке „уряд буде уважати потрібним для держави", каже декрет. Новий закон видимо торує дорогу для достави націстам французької робочої сили.

МАКЕДОНЦІ ЗРИВАЮТЬСЯ ДО РЕВОЛЬТИ ПРОТИ БОЛГАРІЇ

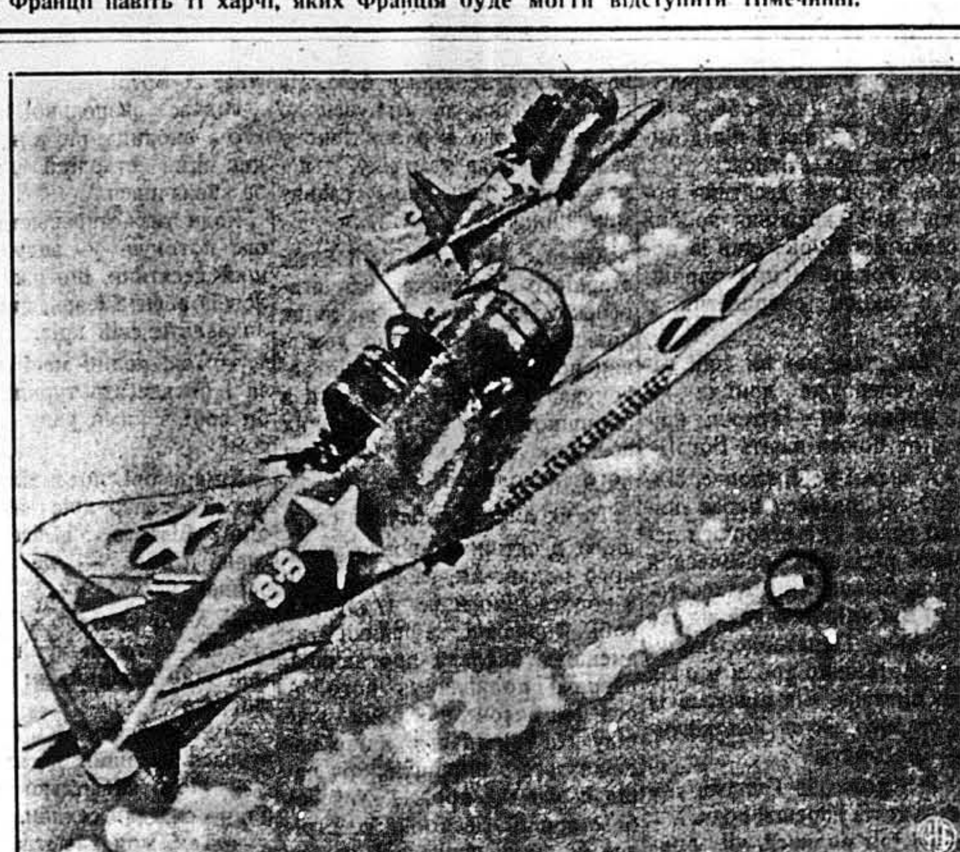
ЛОНДОН. — Намаганий замах на болгарського міністра нутрішніх справ Петра Габровського й арешти соток людей по всій Македонії був немовби сірником, киненим на бочку пороху. По всему Балкані стали множитися революти.

Македонці видимо оперують у порозумінні з провідником сербських партизанів, полковником Міхайловичом. Шведська Телеграфічна Агенція дістала вістку зо Софії, що в болгарській Македонії виникла загальна революта та що повстанці вбили в кількох містечках всіх болгарських урядовців. Вістка додає, що повстанці дістають амуніції з літаків, відай російських.

З Анкари приходить вістка, що німці розвязали кілька болгарських полків, серед котрих проявилися сильні російські симпатії. Деяких офіцирів арештовано, а інші втекли в гори.

НІМЕЧЧИНА НЕ МОЖЕ ЗАБРАТИ ФРАНЦУЗЬКИХ ХАРЧІВ

ЛОНДОН. — Знавці транспортової справи в Европі кажуть, що залізничий транспорт в Европі так підорваний, що незадовго, бо вже може цеї зими, Німеччина не зможе дістати з Франції навіть ті харчі, яких Франція буде могти відступити Німеччині.

В ХМАРАХ НАД МИДВЕЙ.—На образі бачимо два американські бомбовики в повітряній боротьбі з японськими літаками над островом Мидвей, на Пацифіку. Бачимо теж, як японський літак спадає в полумях у море. Боротьба за Мидвей, що велась від 4. до 6. червня, закінчилась повною американською перемогою.

НАЦІ ХВАЛЯТЬСЯ ВСТУПЛЕННЯМ У СТАЛІНҐРАД

МОСКВА. — Головна команда російських військ каже, що скріплені німецькі сили зробили знову поступ на південний захід від Сталінґраду та що вони заняли одне „населене місце" над Волгою.

Російська команда одначе не признає правдивости заяви німецької головної команди, що, мовляв німецькі війська ввійшли вже в місто Сталінґрад. Вона признає одначе, що ворог дістав скріплення в повзах, літаках і артилерії та що атакує сильно.

Російська команда каже теж, що вона дістала добрі рапорти про боротьбу на кавказькому фронті, де мовляв російська артилерія запалила 26 ворожих повзів.

ДОГАДИ ПРО НОВИЙ РЕЙД НА ЦЕНТРАЛЬНУ ЕВРОПУ.

ЛОНДОН. — У понеділок рано всі радіові стації по Німеччині й по краях під націстичною котродею перервали свої програми, що звичайно вказує, що відбувається повітряний рейд. Англійська команда каже, що це його певно робілять російські літаки.

БРИТІЙСЬКА КАМПАНІЯ НА МАДАГАСКАРІ СТРІЧАЄТЬСЯ ЗО СЛАБИМ СПРОТИВОМ

ЛОНДОН. — Премієр Чорчил заявив у парляменті, що британська кампанія за заняття французького острова Мадагаскару стрічається лише з формальною опозицією та коштує малі втрати. Він заявив серед оплесків послів, що заняття трьох логовних обєктів цеї кампанії вже доконано.

НОВИЙ РЕЙД НА ДІСЕЛЬДОРФ.

ЛОНДОН. — Британські літаки бомбардували сильно важне німецьке місто на Рені Діссельдорф. У цім 15-тім уже рейді на Дісельдорф брало участь поважне число літаків, бо скинено 100,000 запальних бомб; їх було правдоподібно 500 до 600. Ціле місто перемінено в одно горюче море.

ЗАГАДОЧНІ НІМЕЦЬКІ ЛЕТИ ПОНАД АНҐЛІЮ.

ЛОНДОН. — Німці висилають тепер для лету понад Британію нові типи літаків. Літають вони днем і одинцем і дуже високо, бо 40,000 стіп понад землю. Англійська команда пробує вгадати, яку ціль мають такі лети. Зогляду на те, що з такої висоти ледво чи можна робити обсервації або фотографувати, догадуються, що це пробні лети, які може підготовляють якусь масову акцію.

І РОСІЙСЬКІ МАРИНАРІ ВЖИВАЮТЬ ТАКТИКИ „КОМАНДОСІВ".

МОСКВА. — Маринарі червоної фльоти доконали з моря Баренцта рейду на взір англійських „командосі" та знищили 11 важких гармат, кілька моздірів, два магазини амуніції та один магазин харчів. Комунікат фльоти не каже, проти кого відбувся цей рейд; газетярі догадуються, що проти ворожих позицій у північній Фінляндії.

НІМЦІ ВЖЕ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ЗИМИ.

ЛОНДОН. — Гітлер вибрав трьох ґенералів для приготовання німецької армії для поборювання російської зими. До зимової ради іменовані ґенерали: Гальдер, Якоб і Вітершайм, що мовляв є найкращі військові уми Райху.

ПРОВІДНИКИ МАГОМЕТАН ПРОТИ ҐАНДІ.

НЮ ДЕЛІ (Індія). — Магомед Алі Джіна, президент Мозлемської Ліґи, заявив, що мусулмани Індії не згодяться приступити до тимчасового уряду Індії, хіба що їм признається осібне правління. Ця Ліґа мовляв уважає рух Конґресу Цивільного Непослуху за звернений не тільки проти Британії, але й проти мусулманів Індії.

КРИПС ВИНУЄ ҐАНДІ.

ЛОНДОН. — Британський міністер Крипс заявив підчас дебати над питанням Індії в палаті громад, що Ґанді не допустив до розвязання індуського питання, хоча резолюційний комітет Гіндуського Конґресу вже був приняв резолюцію за британський плян.

АМЕРИКАНЦІ В ІНДІЇ ШУКАЮТЬ ЗАРАДИ НА СПЕКУ.

НЮ ДЕЛІ. — Лише пять місяців перебувають американські війська в Індії, а вже вспіли зробити глибоке враження на край. Спершу вони терпіли від тропікальної спеки й шукали прохолоди в гірських літнищах. Щедрість, з якою вони видавали гроші, дратує британців.

ПРОТЕСТИ ПРОТИ ВИСВІТЛЮВАННЯ НАЦІСТИЧНОЇ ФІЛЬМИ.

СТОКГОЛЬМ. — У різних містах Европи, між іншими в цьому місті, відбувалися демонстрації проти висвітлювання націстичної фільми про англійський рейд на Дієп. Демонстрації в Стокгольмі не допустили до виставлення фільми.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокне число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Theree months	$2.50

Підкресляє, що є „Слугою"

Люди, що змушені служити з нужди, страху, чи чогось подібного, ненавидять те слово „слуга", як ненавидить раб свого пана. Але є такі, що самі себе „слугами" називають і є горді з того, що ними є. До тих „слуг" зачисляються теж і „народні слуги", що то віддають себе вцілости свому народови і вдоволені, коли їх за те називають „вірними слугами".

Диктатори приказують як абсолютні монархи. Їхні піддані є їхніми слугами, що мають тільки їх слухати і виконувати їхні розпорядки. Диктатор визнає тільки своє „я". А „ми" — це слуги, піддані.

Та такого порядку і такого способу думання демократії не люблять. Наш порядок, демократичний порядок, є такий, в якому премієр міністрів, як от Винстон Чорчил, каже про себе не інакше, а так: „Премієр міністрів є слугою парляменту, якого можна усунути кожної хвилини при помочі звичайного голосовання".

Так, усунути можна, але як довго він є на свому пості, демократія дає йому можливість плянувати, мати ініціятиву і переводити свої думки в життя, даючи йому, як каже Чорчил, „час від часу, особливо в злих часах, масове попертя від подавляючої більшости парляменту". Бо тільки ось так „узброєний і відсвіжений", маючи за собою льояльне й обєднане попертя „може слуга переводити такі важні справи, що вимагають довіря і свободи руху".

Ось так поступаючи, каже Чорчил, ми „придержуємось давних конституційних метод" і даємо доказ, що „парляментарна демократія може пристосувати себе до всіляких обставин".

Чи не далеко стоїть те, що сказане, від бундючних промов диктаторів? Чи не далеке воно від „післанництва" Гітлера, що каже йому перебирати виключно на себе всю відповідальність за судьбу свого народу і цілого світу?

Якось так складаються обставини, що не чути вже тих давних промов диктаторів, що повні бундючности. Зате чуємо щораз більше сильних промов з боку таких „слуг", як президент Рузвелт чи британський премієр Чорчил. Заразом бачимо, що хоч ті „слуги" мають величезні повновласти, себто велику силу, то проте приходиться їм прислухуватись і таким парляментарним погрозам, як от робітничого провідника Бівена, що критикував Чорчила за „другий фронт", між іншим, так: „Надійшов час, що треба тій людині (себто Чорчилеви. Ред.) дати пізнати що Палата Послів є його паном, щоб він не надуживав її терпеливости і доброї волі в такий спосіб, як він це робить".

Тільки подумати, щоб то сталось у диктатурах з людиною, що відважилась би заговорити до диктаторів ось такою мовою! А в демократії це природне явище.

Війна Вчить Щадження

Потреби чоловіка це досить зглядна річ. Чимбільше привикне чоловік до якихось життєвих вигід, тим більш необхідними вони для нього видаються. Необхідним нині є радіо-апарат. Через нього людина стоїть у контакті з цілим світом; через нього навіть урядові чинники нераз передають ріжні розпорядки; через нього промовляють до широкого загалу народні провідники. Якжеж тут бути без радія? Також авто в багатьох випадках стало необхідним. До роботи нераз треба їхати пять миль. Ногами годі два рази цей простір покривати; не буде авта, треба сидіти в дома. Черевики, убрання, сорочки, кравати — цього всього потрібно так, що й годі над тим розводитись; це зрозуміла річ. Ну, й відповідного помешкання потрібно; чоловік напрацюється цілий день, потребує якогось вигідного кута, де міг би духово і фізично відпочати; інакше дім не буде достаточно приманою, щоб у нім залишатись; чоловік зачне шлятись по інших льокалях. Зрозуміло, що вигідне помешкання вимагає не лише належного умеблювання, але й відповідної скількости кімнат. Годі, щоб по кількох осіб в одній кімнаті спало. Також потрібно людині відповідного харчу. Не зїсть добре — не має сили до праці; щонайменше один раз в день треба добре попоїсти, себто спожити, одну або кілька теплих потрав. Хліба, масла, молока, зрозуміло, повинно бути все подостатком. Бо коли хто тих речей не має подостатком, „чорна біда" заглянула до його хати. На те все; зрозуміло, треба деколи щось випити; хто не хоче пити, не мусить, його воля; але кому смакує випити, чому цього не мав би зробити? На те чоловік так тяжко працює, щоб час до часу мав якусь приємність; не можна собі цього відмовляти. А до приємности належить також піти час до часу до кіна, на якесь представлення, на концерт, чи на баль. Це таке необхідне, що годі цього навіть оспорювати...

Але чи дійсно це необхідне? Чи дійсно треба конче людині ходити два рази, чи раз, до кіна на тиждень? А що сталосяб, якби він пішов лише раз на місяць? А що було, як на світі кін зовсім не було? Хіба на світі нема нині міліонів людей, котрі в своїм житті ні разу не бачили найменшого якогось представлення? — Певно, що є такі люди, але вбільшости це нецивілізовані люди і годі нам до них рівнятись. Наш рівень життя стоїть далеко вище і наші вимоги вищі. Так.

Та тут не ходить про вимоги нашого рівня життя, лише про необхідність даних речей. Коли поглянемо на ті справи з боку необхідности, то вийде, що таки без кіна і представлення можна обійтись і людина від цього не пропаде.

Не пропаде людина навіть і тоді, коли в більшім числі житиме разом в одній кімнаті; таке на світі також буває. Не пропаде, коли спатиме на долівці, коли не матиме черевиків на ногах, а кравати на шиї. Не пропаде навіть тоді, коли довший час не бачитиме теплої мясної страви; не пропаде, коли забуде за запах напитків, не пропаде без радія, без автомобіля. Міліони людей на світі живуть без тих речей і не пропадають. Вони так достроїлись до обставин, що навіть не знають, що є такі речі і що хтось уважає їх за необхідні.

Виходить, що потреби чоловіка вцілости є витвором привички і обставин. Як чоловік привикне дуже до авта, або взяв помешкання пять миль від фабрики, для нього авто стає необхідним. Те саме одіж, їжа, мешкання і інші життєві вигоди. Коли обчімхаємо наше життя цілковито з цивілізаційних приємностей, то переконаємось, що для життя, а властиво для животіння, людині потрібно лиш трошка яких небудь харчів, з відповідною скількостю кальорій, живин та мінералів; потрібно зверхньої температури, в якій не застиглоб тіло і потрібно охорони перед дощем, градом й іншими елементарними силами. Це „мінімум", без якого людина не годна продовжати життя. Гіндуські йоги й те „мінімум" посувають далі, та доказують, що людина може проіснувати на світі з неймовірно малими матеріяльними засобами.

Наведені приклади посунені до крайности. Але по тих крайностях можна краще пізнати, що міститься по середині, себто, можна наочно переконатись про зглядність наших життєвих потреб.

В рахубу цеї нашої „необхідности" входять ще інші, духові чинники, себто не лише привичка, та обставини, але й дрібничкова заздрість, бажання соціяльного вивищення і т. п. Велику скількість речей ми уважаємо „необхідними" лише тому, бо ті речі мають інші люди. Якщоб інші тих речей не мали, то й ми цілковито за них не дбалиб. Деколи наше соціяльне становище, чи бажання того становища, вимагають від нас певних речей і хоч ми далеко радше витратилиб дані гроші на щось інше, мусимо витрачати на речі, котрі складаються на творення соціяльного престижу.

Все це війна зачне постійно обкроювати. Вона навчить нас не одної ощадности, відучить не від одної „необхідної" речі. А коли остаточно війна закінчиться ми на велике здивування переконаємось, що можна жити на світі без багатьох приємностей і жити не менше щасливо, як жити серед великих достатків. Бо коли ходить про ті приємності, то вони узалежнені нашим дійсним хотінням і нашою дійсною потребою. Кусок твердого хліба серед даних обставин може людині справити далеко більшу приємність, ніж найбагатший обід. Смак до їди мусить бути окуплений попереднім голодом. І смак до кожної речі мусить бути окуплений дійсною потребою і хотінням. Наші передвоєнні часи звертали велику увагу на задоволення тих хотінь, забуваючи за виплекування голоду до них. Голод до ріжних речей передвоєнні часи трактували як щось самозрозуміле, що приходить для людей автоматично, само собою. Війна викличе в нас велику спрагу. В остаточному зіставленні, хоч вона обмежить значно наш життєвий рівень й відбере нам неодну приємність, ми через те не будемо менше щасливі, ніж були перед війною.

НА ТЕМУ: ДВІ ДУШІ

Велика Україна мала завжди домінуючий вплив на західних українців, зокрема на тих, що походили з Галичини і Буковини. Це датується особливо від часу, коли на Придніпрянщині зявився найбільший геній української землі — Тарас Шевченко. І хоч як царат намагався не допускати до духових взаємин між східними і західніми українцями, ті взаємини проте вдержувались. За совєтської влади настали інші відносини, бо Совєти намагались „перетягати на свій бік" декого з учених і письменників Західної України, але вислід був марний. Чому саме, на те склалося багато причин. Та не тяжко їх добачувати тому, хто глядить на ці справи з українського боку, себто, коли бере під увагу добро українського народу, а не чиє інше. Саме тому в Західній Україні не могли розуміти, чому в Україні під Совєтами було в письменстві стільки ідолопоклонства якраз супроти тих, що Україні добра не робили, та що знищили її державну самостійність.

Та чи може це хто розуміти, чи ні, але так є, що маємо тут до діла з сумним явищем. Роздумуючи над ним, нам здається, що ціле нещастя українського народу в цій найновішій добі є в тому, що йому не пощастилось жити своїм життям от хочби так довго, як жили ним поляки чи чехи. Бо якщоб так було сталося, то українське життя булоб вичистилось від впливів тих, що жили ще в Росії й Австрії й не позбулись духового й національного рабства, що ніби і хотіли волі для українського народу, але завжди мали страх перед тим, щоб своїм поступованням не прогнівити чужої влади. І тому не мали відваги писати про дійсну Україну, а писали про вигадану. Такі типи були за царату. Це ті, про яких Д. Грінченко пише, що в них сиділи дві душі: російська і українська:

„Українську душу дав йому рід, почування любови до рідного краю, любови до своєї мови, до свого народу; російську душу давало йому російське життя, російська урядова служба, бюрократична прихильність до ласки, яку вияволяє російське начальство. Ото його, тодішнього російського інтелігента, і тягло і сюди і туди — і до рідного краю, і до „Станислава на шею" (російський царський ордер, заснований Катериною II. — Ред.): хотілося і рідному краєви послужити, і того, від кого „Станислав" той залежить, не прогнівити. Тут, звісно, на поміч збирались і „общерусскій велікій народ" і „указанія історії" і „общерусская культура" і „гром памєди раздавайся" (давний російський триюмфальний марш. — Ред.), і всякі інші такі прегарні історії, вживані звичайно тоді, коли треба вчинити який компроміс. Тай компроміс той чинено навіть несвідомо, і тодішні українці за отими общерусскими етикетами навіть і не помічали, що вони його чинять; так густо тих етикеток наліплено було, що спід них не можна було розібрати, що таке насправді є цей факт".

„Коли за сепаратизм „Станіслава" не дадуть, — ну, дак і побік його, той гидкий сепаратизм" — додає до Грінченкового вияснення А. Кримський, обговорюючи цю проблему в „Українськім Літературнім Вістнику" ще в 1901. році. Кримський застановляється над тим, чому український письменник Олекса Стороженко, покинув писати по українськи, а почав писати по російськи. І доказує, що Стороженко належав саме до типу тих українців, що про них каже Грінченко, що в них дві душі: російська і українська.

Та чи треба доконче доводити аж до такого дражливого конфлікту, чи може можнаб знайти якийсь середній вихід з такого становища? Таке питання ставив тому 40 років той А. Кримський, що дожив і до наших часів, себто до часів большевицької влади в Україні, займаючи там довгий час становище „неодмінного секретаря" Всеукраїнсвької Академії Наук (тепер „Всеукраїаська" уже викинено!). І приходить до такого характеристичного висновку, що не втратив свого значіння, очевидно з певними змінами, і в нових часах. Ось він:

„...деякий середній вихід із цього становища таки був. Можнаж було, не відкидаючись від українського слова, поводитись так, щоб бажана мета, себто „Станислав на шею" і всякі інші блага не дуже далеко мріли. Адже і по українськи можна було так само, як от російський соловейко в Щедринській казці перед орлом-добродієм, співати про „радість холопа, котрий довідався, що Бог посилає йому дідича, про великодушність Орлів, що холопам не жалуючи на горівку дають". Переходячи на ґрунт чисто український, можнаж було, разом з російською літературою, розписуватися про „щасливий" край-рай, „где всьо абілєм дишет", де— на ідилічним лоні крепацтва" — „паробкі кружась на пожне гладкой, взривают пил весєлою присядкой" (Олекса Толстой), — себто оченявидячки благоденствують, — і де „валятся самі в рот галушки, а маладіци... молодушки!" (Пушкін).

Ось так, пише далі А. Кримський, Стороженко спершу і поступав і в своїх оповіданнях: „із запалом оповідав українською мовою, в рядах дозволених і одобрених цензурою, про смачні українські галушки, про чорнобривих дівчат із повними і білими руками, як пшеничне тісто, що як на них козак подивиться, то йому „аж очі рогом полізуть", про добрих княгинь, що святі печери поновляють і т. п.". Писав так, як тоді писали про український нарід многі російські письменники і проти яко-

(Продовження на ст. 3-тій)

Андрій Каркавіцас.

НОВІ БОГИ

(З грецького).

Ані схоплення опришка, якого жандарми привели в залізних кайданах, ні відпуст, який уладили нині в другому дні Великодня не схвилювали селян Вунїхори. Ні геройства славного опришка Доріса, ні його спротив цілому відділові вояків і горожан, не могли, як колись, зелектризувати вояовничих селян. Вони зацікавилися старшим десятником, що проводив відділом, а передовсім крісом, що його мав старший десятник і його люди. Селяни тиснулися до старшого десятника та цікаво приглядалися крісові. Старшому десятникові це сподобалося, тому він показував їм кріс. Час від часу чути було оклик:

— А хай його! Він це має від чорта!

Вже більше як рік також у Вуніхорі кружляли непевні чутки про новий кріс. Деякі, що з орудками вибиралися далі оповідали землякам, як той кріс виглядає, яка його конструкція та як він стріляє. Вояки переборщували значіння винахідника кріса — француза Шаспо. Вони довідалися, що такі кріси має вже все військо, а давні, тяжкі закинуло. Навіть від опришків чули селяни, скільки разів ці навідалися в село або в полонину, які то страшні ті нові кріси, як вони нераз засипали їх кулями наче градом. Тимчасом опришки не мали ще й часу наладувати свої рушниці.

Старий десятник Папатеодоракопулос був стрункий юнак. В усій Румелії знали його як завзятого ворога опришків.

Колиж селяни, яких спочатку було лише кількох, почули його чванькуваті слова, стали сходитися та гурмою окружили його. Ставали на випинки, щоб приглянутися крісові з усіх боків, а деякі навіть простягали руку, щоб доторкнутися кріса, та лише обережно, начеб то була піна й під дотиком могла розлетітися.

Коли старший десятник побачив, яке враження зробив на селян його кріс, став із погордою говорити про опришків, а вкінці запримітив у розгарі:

— Так, так, що ви собі гадаєте, тепер уже прийде кінець опришкам... Із таким крісом я не боюся навіть Бога!

— А скажи мені, хлопче, відки ти? — озвався нараз дріжучий голос і до старшого десятника підійшов височезний дідуган, більше як девядесятлітній. Він змірив вояка від ніг до голови. Папатеодоракопулосові потемніло трохи в очах на це питання. Він відчував із слів старого якусь недовірчивість і погорду.

— Я з долів, із Гастуні, — пробелькотів нарешті вояк.

— Ти там родився, чи примантрував відкіля?

— Я там родився.

— Ну, ну!

Стренький Хмарас брав іще участь у визвольній війні, відзначився в неодному бою. Як війна скінчилася, вернувся до свого рідного верховинського села. Доживав там віку, а перед очима мав лише славну минувшину.

Хімарас уявляв собі теж старшого десятника як старенького клефта. І як лише довідався, що старший десятник по дорозі до Сальони заночував у найближчому селі з опришком, один із перших поспішив туди, щоб побачити його та подивляти.

Та як лише побачив старшого десятника, пропав увесь його подив. Ах, за його часів з ворога ніколи не глузували собі. Справжні воївники не зменшують слави противника, навпаки подивляють його. А ось цей височезний вояк уже цілу годину нічого, лише насміхається з опришків, хоч нарід їх усе ще обожає. Хай собі старший десятник їх стріляє, нищить, лише хай не насміхається з них!

Або ця чванькуватість, це вихвалювання свого кріса. Таж він важився навіть сказати, що з таким крісом не боїться й Бога!

Підчас визвольної війни ніхто з околиць, що з них походив один старший десятник, не визначився.

Коли так старенький Хімарас потонув у задумі, старший десятник, що вже проходив із збентеження, став і далі вихваляти свій кріс.

— Так, колиб мені попалося і пятьдесять турків, я дав би собі з ними раду цим крісом!

Хімарасові потемніло в очах. То тепер кріс найважніший? Відвага, змагання до слави й волі — це все даремне!

— А до чорта! — крикнув старий — то ти думаєш, що твій кріс кращий, як мій святий Юр?

— Який святий Юр? — здивувався старший десятник.

— Його клефтська рушниця, — сказали селяни.

— Так, моя клефтська рушниця! — крикнув свідомий себе дідуган.

Старший десятник зареготався на цю новину, а селяни й собі засміялися.

Це ще більше розлютило старенького. Так, він покаже воякові а також тим легкодухам селянам, що його правда. І Хімарас без словечка побіг під горбок та зник за тином.

Вбіг у хату, схопив рушницю зі стіни та змірив її очима згори до долу. Дріжучими руками витягнув набійник і встромив його в дуло. По звуку пізнав, що рушниця набита. Кинув набійник на землю, схопив рушницю та пішов спішно стежкою до селян.

Старенький наче наново віджив. Ішов гордо. Уявляв собі, що селяни та жандарм зараз затихнуть, як лише побачать його рушницю.

— Так, тепер я вам покажу! — крикнув він як вернувся та глянув на всіх урадовано й гордо.

Та даремне ждав подиву. Старший десятник дивився на нього спокійно, трохи всміхався. Жандарми видивилися на нього глупо. Пять-шість селян, найстарших, поглядали сумно на рушницю, наче останні борці, які осталися ще в живих на полі бою, та поглядають на свій прапор, який після їх смерти попадеться в руки ворога. А молоді навіть і не глянули на стару рушницю.

Старенький оствпів... Та лише на хвилиночку. Він зараз зібрав усю силу, свою сильну віру в „святого Юра":

„То до сто чортів, — крикнув він до старшого десятника — прицілися і стріляй!

— Алеж, дідусю, шкода твоєї кулі! — перестерігав старший десятник.

Дідуган іще більше запалився.

— До чорта, ти стріляєш, чи ні, а то я в тебе стрілятиму! — крикнув він наче несвій.

І з цими словами звернув рушницю проти старшого десятника. Папатеодоракопулос наче скаменів. Побачив тепер, що старий не жартує. Встромив кулю в набійницю та спитався:

— На скільки метрів?

(Кінець буде).

Домашній Фронт

Змагання Америки з Державами Осі увійшло в новий період, який відрізняється багато від перших місяців війни. Зміну видно на боєвих фронтах; американські сухопутні й повітряні армії вже самі починають вибирати час і місце, де і як їм вдарити на ворога. Таку ж зміну помітно й на домашньому фронті, де почалась завзята, неперервна праця, що її метою є перемога в цій війні.

Перша доба цієї війни, що почалась безпосередно після японського нападу на Перл Гарбор, була замітна величезним зусиллям і значними досягненнями, але також поважним замішанням. Деякі ділянки воєнного промислу недописали. Часами бракувало сирівців. Для деяких занять не було досить фахових робітників. Фабрики, що виробляли товари для цивільного вжитку, перемінювано на воєнне виробництво і це викликувало тимчасове безробіття. Треба було висилати щораз більше харчів і інших засобів союзникам і воякам на фронті. Все це викликувало поспіх, помилки й деяке замішання.

Тепер це все в більшости минулося. На спеціяльних курсах вивчено тисячі потрібних фахівців. Є вже можливість складати наперед пляни, доцільно розпреділювати існуючі припаси, та при помочі паювання і згори уплянованої ощадности дбати, щоб тих припасів вистачило якнайдовше, головно так довго, як буде треба.

Америка потребує тепер більше мяса ніж колинебудь давніше. Для самого війська і для союзників треба яких 6 міліонів фунтів, та, нажаль, всього мяса виносить тільки 24 міліонів фунтів. Це означає, що цивільне населення мусітиме обходитись двома й пів фунтами мяса тижнево на особу. Це, одначе, є стільки, скільки одна особа їла пересічно на тиждень на протязі останніх десятьох років. І це є багато більше, ніж один фунт на тиждень, що його дістають британці, чи 12 унцій, якими мусять вдоволитись німецьке, або 5 унцій, пайка бельгійського населення.

Крім того, ми маємо подостатком припасів дробу, сира й сушеної фасолі, щоб доповнити недостачу мяса в нашому харчі.

Цивільне населення Америки все ще марнує багато всілякого добра, яке може й мусить придатись для добуття перемоги. Ми мусимо не тільки обходитись ощадно з тим, що маємо, але також мусимо збирати й ховати речі, які ми звикли були безжурно викидати. Мало того: ті речі треба повишукувати зі смітників і з куп відпадків та передати їх туди, де з них зроблять зброю.

Найважнішими між тими річами є, як це вже нераз було підкреслено, гума й металі. Та на них не кінець: в міру того, як війна поступає, нам певно прийдеться збирати й щадити ще й інші речі. Тепер же американська воєнна промисловість потребує конче ось чого:

(1) **Старе залізо.** — Половина кожного танка, нищителя, вантажного корабля чи рушниці, вироблених в американських фабриках, складається частинно зі старого заліза, яке ще недавно вважалось безвартним. Сталева індустрія зорганізована й розбудована так, що вона потребує на половину чугуну (литого заліза) і старого заліза, щоб виробляти необхідну для продукції зброї сталь-крицю.

(2) **Мідь, мосяж, цинк, алюміній і олово.** — Тих всіх металів в Америці обмаль, а всі вони необхідні для виробу амуниції. Поволоку бомб, набої, патрони, пальники, рушниці, скорострілі, моздірі і всі складні частини гарматніх цільників виробляється з тих металів. Вони також потрібні для виробу кораблів і літаків.

(3) **Гума.** — Це є найслабша точка Америки. Сьогодня японці мають під своєю окупацією краї, які перед війною продукували 97 відсотків усієї гуми у світі. Японці остануть в тих краях, поки ми їх не виженемо відтіля. Америка мусить збирати зуживу гуму, а навіть обходитись без неї там, де це можливо, щоб призбирати кількасот тисяч тон того необхідного матеріялу, який нам конче потрібний.

(4) **Кухонні товщі.** — Американські господині викидають щороку приблизно два біліони фунтів товщевих відпадків і лою. Тимчасом з цього матеріялу можна виробити гліцерину, а гліцерина необхідна для продукції вибухових матеріялів. Тому й просять кожну господиню, щоб вона збирала весь товщ, який вона тільки може, щоб держава мала досить дешевої гліцерини.

(5) **Лахміття, мотузи з волокна, конопляні мішки.** — Тих матеріялів треба щораз то більше. Транспорти з багатих країв, де росте жута (кактус, з якого виробляють волокна) і конопля, тепер не доходять до Америки. Лахміття, випраного і вичищеного, вживається як ганчірок для машин; текстильна індустрія мусить постачати матеріяли на що інше. Мішків треба для пакования машинерії для пересилки, а також на мішки на пісок, яких вживається для оборони.

ОБЕРНУЛА КИЙ

Уряд міста Ґрейт Фолз у Монтані оголосив мешканцям приказ щадити воду. Заборонив між іншим уживати води до поливання травників між 2. год. сполудня й 9 год. вечером. Зо забороною, як звичайно, була получена загроза кари: хто з громадян важиться поливати свої травники в забороненім часі, буде караний гривною або арештом або обома карами.

Оноді до уряду міського посадника вбіга зо скаргою пані Ґрінова: „Як це так, що міський уряд розтрачує воду на поливання своїх травників так, що аж вода потоками пливе вулицями, а я не маю води навіть на поливання моєї городини в моїм воєнним городі?"

ЦИМ РАЗОМ НЕ ВІД ГОРІВКИ

У місті Сетлі в стейті Вашингтоні, зайшов до аптеки панок і, похитуючися від напитку, станув на вагу, аби зважитися. Як кинув гріш у дірочку, і став дивитися на показчик ваги, звідти споза викла стала дивитися на нього похитуючися на боки, велика гадюка. Він зіскочив з ваги, й подався до дверей, думаючи, що від алкоголізму йому привиджуються гадюки. Крамничний менаджер, побачивши втікаючого покупця, оглянув вагу, і там побачив гадюку. Повідомили Людяне Товариство й воно добуло гадюку з ваги, де вона нераз просиділа вже кілька днів.

ТРИ ЗНАВЦІ, ПРО КОТРИХ ГОВОРИТЬ ЦІЛА АМЕРИКА. — Про нікого в останніх днях не писали газети так багато, як про Бернарда М. Барука і його комісію, що розсліджувала гумову проблему, себто ту, що є сьогодня чи не найбільшою журбою Обєднаних Держав. Кажуть, що знаменитий звіт комісії допоможе цю проблему розвязати. На образку бачимо Б. М. Барука як першого зліва. Другим зліва є д-р Джеймс Б. Конент, а останнім д-р Карл Комптон.

НА ТЕМУ: ДВІ ДУШІ

(Продовження зо стор. 2-гої).

го то писання не мала нічого російська цензура.

В подібний спосіб пишуть і українські письменники, що є під комуністичною цензурою. Очевидно, що в такій зміненій формі, яка відповідає новим порядкам і новим господарям. Їх облекшує хіба тільки те, що інакше писати взагалі не можна. Та це не міняє факту, що їхнє писання теж виглядає на писання людей з — двома душами.

Та бувало, таким людям з „двома душами", українською і російською, приходилося переживати таке, як це трапилось Стороженкові. Бо трапляються і такі чесні й розумні між росіянами, що віднесуться до українського народу з дійсними симпатіями і повагою, а зате вдарять людей з „двома душами". Ось таке сталось з Олексою Стороженком. Хоч у совєтській Росії таке тепер не можливе, то проте таки вартує нагадати цю подію.

Як появилися в 1863. році „Українські оповідання" Стороженка, зявилась на ті оповідання критика в „Современнику", тодішнім дуже поважним, ліберальним, російським журналі, що його видавав визначний російський поет Некрасов. Рецензію, як подають, написав О. Пипін, славний історик російської літератури, який часто писав і на українські літературні теми. У вступі до цеї критики є дещо „фільософування" на тему, коли почування людини є справді дійсними. Про ті почування кажеться таке:

„Почуття тільки тоді буває дійсним, коли воно зявляється на певній, дійсній підвалині. Почуття без підвалин — це удане почуття, і воно можливе тільки у таких людей, про яких ми отсе ведемо розмову".

Отже виходить, що критик не повірив „українським почуванням" Стороженка. І так є. Він каже, що вони штучні, удавані, а люди з такими почуваннями тільки: „...можуть опаскудити найрозумнішу і найчеснішу справу, до якої їм заманеться притулити свое почуття. Деякі з таких людей виявляють із себе патріотів, прихильників російської народности, другі обирають предметом своїх почувань — українську народність".

Критик заявляє, що між росіянами є „нечисленні люди", які „справді спочувають розумним і чесним національним пориванням українців" і „які терплять за це від „любителів" національности російської". До тих, що через те терплять, зачисляє мабуть автор і себе самого. Але саме тому, що в нього, росіянина, є почування до українців основані „на підвалинах", він не може стерпіти, як міг Стороженко, як українець писати свої українські оповідання — з „уданим, позиченим захватом". Він каже, що Стороженкови „заманулось довести, що українці такий ідеальний народ, якого не було так не буде". І тому він:

„...малює Україну якоюсь то чарівною стороною, де люди живуть, як хочуть, не знають ні лиха, ні праці, живуть собі, їдять кавуни, пють наливки, збирають карбованці, співають пісні та кохаються з чорнобривками. Щаслива людність України не знає ні голоду, ні землетрусу, ні потопу, ні нападу чужинців..."

„Очевидячки, хто живе в такій чудовій країні, той мусить відріжнятися від звичайних людей; жителі України не знають дрібязкових світових турбот, вони тільки кохаються та їдять кавуни та сало і гуляють так, що аж лихо сміється. Сам Бог їм посилає хліб і сало за їх чесноти. Мешканки України всі без винятку красуні, чорноокі, чорнобриві, їх руки „ніжні, повні й білі як пшеничне тісто", не здатні до чорної праці, вони родилися тільки для обіймів...

„Молоді українці теж родилися задля самісінького кохання, — усі вони красуни, ніжні, добрі, женихливі, постійні. Дурнів у їх немає, а як і знайдеться такий, то це ні трошечки не пошкодить йому бути розумнішим над розумними. Навіть старі — і ті не стратили молодого огню... Автор з запалом малює, як вони „кружляють горілку, аж луна округи йде"..."

(Кінець буде).

ВІЛКІ ПРО ПЕРЕВАГУ НАШИХ ЛІТАКІВ.

БЕЙРУТ (Лебанон). — Венделл Вілкі, особистий представник президента Рузвелта, заявив тут газетярам, що американська продукція літаків видає 5,000 літаків місячно й перевищає на 60 процентів усю продукцію всіх ворожих країв. Він заявив теж, що держави Осі затоплюють місячно по 500,000 тон, а Обєднані Держави продукують місячно нових кораблів на загальну місткість 600,000 тон.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

До української школи!

Скінчилося літо. Повертали люди з вакацій, з відпочинку. Кожний провів час по свойому. Набрався нових сил, енергії. Для родичів настало тепер одно з найважніших завдань: післати діти до школи. Наука, це велика зброя людини. Багато вона поможе промостити дорогу в житті людини, — до кращого її пристособити. Так воно було, є, й буде!

Між тими тисячами шкільної молоді, буде багато також й українських дітей. Підуть вони, хто до вищої школи, хто до нижчої, чи то початкової.

Хоч висять чорні хмари над всім людством, а марево чорної нужди над Европою, однак в нас, в Америці, ми ще цього так не відчуваємо. Державні і стейтові установи, випосажують научні інституції найбільш вибагливими присособленнями та бібліотекою; заповнюють спосібними і кваліфікованими научними силами, щоби виховати молоде покоління на добрих і патріотичних горожан.

Родичам українського походження треба також подбати про своїх дітей. Треба доложити всіх старань, щоб запізнати їх з матірною мовою, з чаром рідної пісні, як також з культурними надбаннями українського народу. Обовязком родичів і старших є отже подбати про свої научні осередки при парохіяльних чи народних домах та інших установах, закласти бодай короткі курси для вивчення всього, що рідне. Треба, щоби діти знали історію свого народу, його культуру і літературу. Нині такий час, що замало є знати тільки одну мову.

Як кожного так і цього року українська православна парохія при 14-тій улиці в Ню Йорку отвирає в своїм власнім і вигіднім для дітей локалю вечірню школу для нижчих і вищих кляс. Учителем школи є молодий і спосібний учитель, студент Степан Голутяк. Школа почнеться від 15-го вересня і триватиме кожного дня від год. 5-тої до год. 7-мої вечером.

Впишуте своїх дітей до школи там, де найблизше й найвигідніше. Школа причиниться до гарного і характерного виховання діточок. Школа це очі і мозок народу. Тому, як ударить шкільний дзвін, до школи українські діти!

Член шкільної управи.

БОФАЛО, Н. Й.

Посвячення прапорів.

Відділ Союзу Українок Америки, ч. 49, обходив 17. травня ц. р. свято посвячення прапорів — американського і українського.

На це свято запрошено до участи інші товариства, місцеві і позамісцеві. Брали участь: Союз Ук. А. з Рочестер, Н. Й. Сестриця церковні: з Іст Бофало, Блек Рак і Ланкестер. Дівочі Тов. (Солаліти) з Іст Бофалог Жіноча громада з Іст Бофало. Бр. св. о. Николая, від. 127 У. Н. С. Від. У. Р. Союзу, від. Провидіння, Ам. Укр. Горожанський Клюб. Усі із Бофало.

По закінченню Служби Божої, о. В. Козоріз посвятив прапори і виголосив до того дуже гарну проповідь, заохочуючи жінок до дальшої праці на будуче. А опісля зібрав збірку у церкві, котра принесла $95.75 на українські інституції, за котрі ми ніколи не забуваємо.

В год. 7-мій вечером відбувся в церковній салі бенкет і концерт.

Предсідниця від. 49 С. У. А., пані Анна Снайчук, привитала гостей і пояснила ціль цього свята та подякувала за чисельну участь у тім святі. Опісля покликала о. В. Козоріза до дальшого проводу. О. В. Козоріз поблагословив страви, котрі членкиці приготовили і сказав коротку промову, зазначуючи ціль прапорів у нашій прибраній батьківщині, як теж уцінивши працю наших жінок, що працюють на народнім і церковнім полі, для Американського Червоного Хреста, та закупили Державний Бонд на $200.

Секретарка С. У. А. з Рочестер, Н. Й., пані Кат. Андрусів, забрала слово і коротко до всіх зібраних промовила, заохочуючи до помочі нашій прибраній батьківщині і закликаючи стояти при нашім президенті. Говорила, що не лиш хай ідуть наші сини боронити нашу прибрану батьківщину, але і ми не сидім, а ставаймо в ряди Амер. Чер. Хреста та помагаймо нашому краєви, де живемо.

Предсідниця від С. У. А. з Рочестер, пані А. Хміляк говорила яку користь приносить нам організація С. У. А.

Відтак забрала слово пані А. Качор, котра була перша, що організувала від. С. У. А. в Бофало. Говорила, що почувається дуже вдоволена, що її початки не пішли на марне, і що вона від початку бажала, щоб наш відділ мав свої прапори і дякувала членкиням, що вони довершили діла, котрого всі бажали.

Було іще більше бесідниць, котрі говорили на подібні теми.

По скінченню бенкету хори, місцевий і із Ланкестер, під проводом п. Г. Головича, відспівали вязанку українських пісень, за що гості нагородили їх рясними оплесками.

Місцеві Сестри Служебниці приготовили шкільні діти, що відограли коротку, але дуже гарну арію, за що гості нагородили їх рясними оплесками.

По укінченню концерту, предс. пані А. Снайчук подякувала всім гостям і товариствам, за участь і за дарунки на наші прапори. Зложили на прапори по $5: від С. У. А. із Рочестер, від. 127 У. Н. С. із Бофало, Укр. Ам. Гор. Клюб з Бофало; пані Мелин, предс. Ам. Чер. Хреста і Жіночої громади, гром. Іван і Катерина Пастернак, Александер Одотюк; по $1: К. Новосядна, К. Коломан.

На закінчення хор і всі гості відспівали український гимн „Ще не вмерла Україна" і „Гад Блес Америка".

Анна Снайчук.

АМЕРИКАНСЬКІ БОМБОВИКИ БЮТЬ ПО ПОЗИЦІЯХ ОСІ НА КРЕТІ.

КАЇРО. — Американські бомбовики знову доконали важкого рейду на нацистичні позиції в заливі Суда на острові Креті. Британські літаки в той час бомбардували важко Тобрук.

ЛЯВАЛЬ РАДИТЬСЯ З КОМАНДАНТАМИ ФЛЬОТИ.

БЕРН (Швайцарія). — Ляваля відвідали адмірали французької воєнної фльоти. Газети догадуються, що предметом нарад була ситуація, що виникла внаслідок окупації Мадагаскару.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Жіноча Сторінка

УКРАЇНСЬКА МОВА ДЛЯ НАШИХ ДІТЕЙ

І. Вчасні дитячі літа найкраща пора для навчання.

Навчання наших наймолодших дітей українськоі мови, це — на жаль — справа залежна тільки від доброї волі родичів. На них громадянство не має ніякого морального примусу, бо — не створило обставин, які уможливлювалиб родичам виконати таке завдання. Невистарчальна скількість захоронок, початкових шкіл, недстача діточих книжок, радієвих авдицій і інших виховних засобів для дітей цього віку, коли вони найскорше учаться кожної мови, маючи пізніше в життю час її розвивати та збагачувати — лишає дитину початкових літ цілком залежною від цього, чи родичі самі найшли спосіб, як навчити її української мови та це знання у дитини розвинути.

Коли одно з родичів, а головно мати, не потребує у цьому часі іди заробляти, проявляє досить виховної ініціятиви та старається вщіпити у дитину якнайбільше знання української мови ще й через решту літ — дитина, колиб навіть не користала зі своєї школи, має вигляди вирости з цілком правильним знанням української мови та буде могла без труду висловити нею не все, що потрапить англійською. На славу поодиноким родичам — ми такі випадки тут маємо, і серед родженого в Америці покоління подибаємо молодих людей, з яких мови прямо тяжко повірити, що їх нога не ступала ніколи по українській землі.

Але велика частина нашої молоді знає українську мову недостаточно, задержуючи лиш найменче знання, що його дістала у ранньому дитинстві, або не набуваючи навіть цього. Коли під якимось впливом хоче вивчити мови батьків у пізнішому віці — мусить вчитися її від самих основ. Знаємо, що до існуючих наших середних шкіл великий відсоток молоді приходить майже без ніякого знання української мови і починає її від азбуки. За цих кілька літ навчання ця молодь не може досягнути у її знанню багато більше, чим ступня т. зв. „дитинячої мови" — значить, називати речі та виразити простенькі враження, чи потреби. Не багато більше, як знання англійської мови, якого за три-чотири роки набереться тут чужинець, коли її окремо не студіює.

Це не вина шкіл, ані вчителів, але закон наших умовних можливостей: доростаючій, чи дорослій людині, яка не має спеціяльних мовних здібностей, забирає довгі літа пильної праці для вивчення чужої мови так, щоб на ній могла вона без труду висловити усе, що відзеркалювалоб її інтелектуальний та чуттевий стан. Для цього пересічна людина мусить знати дану мову від вчасних дитинячих літ і мати час її розвинути. Та лиш цього рода знання мови може дати людині повний вжиток з неї і нагоду використати ці всі можливости, що розкриваються перед кожною спосібною одиницею, яка знає основно більше ніж одну мову. Коли цей ступінь знання української мови хочемо дати нашим дітям — бо лиш таке знання може їм в життю не лиш ідейно, але й практично придатися — мусимо вчити дитину безупинно від першої хвилини, як починає вона видобувати зі себе найпростіші склади людської мови.

Найідеальніший стан для навчання був би тоді, колиб дитина чула кругом себе саму лиш українську мову. Але річ у цьому, що дитина мусить рівночасно вчитися теж англійського. Назагал вчителі по тутешних школах нерадо дивляться на дитину, яка приходить до початкової школи не знаючи англійської мови та твердять, що це відбивається некорисно на осягах самої дитини та спиняє працю цілої кляси.

Стоячи особисто перед питанням, як тут найкраще вчити дитину української мови рівночасно з англійською, а не маючи ніяких вказівок ні помочі з назовні — я з моєю дитиною стараюся робити малі досліди, а скромними вислідами хочу поділитися з цими, кого справа цікавить. Видається мені, що доходжу до цілі, коли в розмові назву кожної нової речі, про яку дитина питає (а питання „що це є" і „чому" не сходить у кожної трилітньої дитини з уст) говорю їй у двох мовах, кажучи їй зараз це повторювати. По кількох ледви тижнях дитина так звикла до цього, що тепер кожного разу сама питається: „а як це по англійськи?" Скільки разів дитина прийшовши з проходу домів повторює слова, чи фрази в англійській мові, які десь захопила від прохожих чи дітей, і часто не знає їх значіння — я переводжу це їй негайно на українську мову, кажучи повторити одно і друге. Вірити не хочеться, як швидко дитина — а моя напевно не є ніяким виїмком — здає собі справу з окремішности двох мов, як без великого труду, бо лиш при вважливости старших, вчиться не мішати слів та цікавитися нараз двома мовами. Правда, вона, як і старші, має велику склонність до цього, щоб говорити „я не хочу потейтоус" або „дай мені бреда". Але поправити дитину кожного разу, як вона вживає цьої мішанини, заставляючи її повторити усе ще раз правильно — доводить до бажаних вислідів. На це я маю до тепер багато даних, а на будуче — надію.

Дальше — видається мені — треба робити усе, щоб загалом дати дітям нагоду скорше вчитися говорити, бо маючи у дошкільному часі навчитися двох мов — вони мають перед собою вдвоє більше умове завдання ніж американські діти. Кажуть лікарі, що дитині, якій говорення приходить тяжко з природи, можна багато помогти з назовні такими способами, як частим, спокійним; а виразним говоренням до дитини та читанням їй книжечок, заставлюванням дитини слухати якнайбільше правильної розмови старших; врешті вивчуванням її пісень, бо пр. цей останній спосіб вживають дуже успішно навіть при поправлюванню вроджених недомагань мови у дитини (пр. гикання). Коли ми перенесемо ці всі способи на наш приклад і будемо до наших дітей говорити якнайбільше, давати їм нагоду пробувати між старшими чи дітьми, що говорять по українськи, вивчувати пісень, віршиків та інших памятевих річей — діти дістануть сильну підставу для цього, щоб на ній розвинути основне знання української мови у дальших літах.

Ці діти також скорше заховають знання мови через небезпечний час шкільних літ, коли то находять вони англійську мову більш атракційною, бо відкривають на ній стежки нового та цікавого. Очевидно, що й у цьому часі треба родичам продовжати свою працю.

Та всеж — це є лиш можливости навчання української мови для дітей, які мають дома цілоденну опіку мами, чи когось іншого, що докладає до цього усіх старань. Решта, яка не має цеї нагоди, а ми не подбали про неї — це камінь на нашому громадянському сумлінню.

(Кінець буде).

Клявдія Олесницька.

Дитячий Параліж

Наш уряд уже нераз звертав увагу на розповсюдження зарази дитячого паралїжу.

Бюро Здоровля звертало увагу батькам і домашним лікарям, щоб вони при появі перших симптомів паралїжу давали знати медичним авторитетам, бо тільки в перших початках цеї слабости можна ужити серум до лічення її.

Познаки дитячого паралїжу є такі самі, які бувають і при інших епідемічних слабостях. Дитина стає сумна, сонна; часом дістає розвільнення, але в більшости випадків має затвердження; біль голови і воніти бувають все з початку; пізніше приходить гарячка і біль мускулів в ногах і руках, потім наступає параліж. За двацять чотири, або сімдесять дві години дитина може бути спаралїжована на руки й ноги.

Не треба ждати обявів всіх тих симптомів і допустити до паралїжу. Як тільки в дитини покажеться мала гарячка, воніти, понос, неспокійне зденервовання — треба зараз класти її до ліжка, дати касторового олію і послати скоренько по лікаря.

Дитячий параліж, це є чисто дитяча слабість і особливо небезпечна для дітей до пяти літ. Медичні авторітети не знають ще способу, як запобігати тій слабости, але радять на всякий випадок остерігатися її в той спосіб: Треба держати дитину в чистоті, купати часто, мити дітям руки перед їдженням. Кожна дитина повинна мати свою окрему хустинку до носа. Діти не повинні пхати пальців до рота й носа. Научити дітей, щоб вони закривались хустинкою, коли кашляють та пчихають. Расо і ввечір дитина повинна полокати рот соленою водою. Дитяча страва повинна бути проста і здорова, не давати їм ніколи смажених страв. Давати пити їм багато води. Підчас епідемії не пускати дітей на всякі людні місця, як театри, тощо. Оминати ті доми, де хорують на цю слабість.

Дім треба держати в особливій чистоті. Не зоставляти ніяких недоїдків зверха на столі, щоб мухи не сідали на те, бо вони розносять слабість. Коли в хаті є пес чи кіт, то треба їх пильнувати і чистити, а в часі епідемії не відпускати до дітей.

Коли лікар установить діягнозу паралїжу, то тоді треба держати хору дитину в ліжку в великім спокою. Спаралїжовані мускули мусять бути удержувані в теплі і лежати в такій позиції, щоб вони не мали найменшого напруження. Коли дитина неспокійна, то треба завинути її всю, від ніг до грудей, в вату і забандажувати добре.

Потім, як дитина вже видужує, треба уважати, щоб вона не вставала за скоро з ліжка, бо може напружити ще слабі мускули і зостатися на ціле життя калікою. Треба помагати дитині помаленьку і потрошки ходити, поки не закріпнуть мускули.

АМЕРИКАНСЬКІ КРАСУНІ В ЛОНДОНІ.—Гарні дівчата, що перед нами, це американки, що працюють в Червонім Хресті. Заки їх поприділювано до ріжних робіт, дано їм змогу оглянути Лондон, що вони і роблять.

ТАРЗАН, ч. 634. Відважна жінка.

Шукаючи за Тарзаном, Івета натрапила на стареньку жінку Ейкерс. Пані Ейкерс сама вже над чимсь проміншляла, бо відразу закликала: „Мусимо дістати ключі від вязниці"!

Але серед такого замішання важко було знайти капітана. Його не було на покладі. А цілий корабель вже був охоплений вогнем.

Пані Ейкерс не попадала в розпуку, а рішила свойого осягнути. Вона попрямувала до схід, що вели на гору корабля. „Ви згорите!" — закликала Івета.

Пані Ейкерс на хвилю обернулась до Івети і відповіла: „Я не думаю жити на світі вічно". З тими словами вона подалась бистро по сходах.